ASIA: SUOMEN PITÄISI EHDOTTAA EU:lle YK:n VALTAMERISOPIMUKSEEN LIITTYVIEN DIALOGIEN JÄRJESTÄMISTÄ GLOBAALIN ETELÄN MAIDEN KANSSA

Arvoisa Ilmasto- ja ympäristöministeri Sari Multala,

YK:n valtamerisopimus on kaikkien aikojen tärkeimpiä kansainvälisiä sopimuksia. Se vaikuttaa ihmiskunnan yhteiseksi omaisuudeksi määriteltyihin merialueisiin eli puoleen Maapallon pinnasta, yhteensä vähän yli 25 miljardiin hehtaariin. Sopimuksen tavoitteena on suojella 30 prosenttia näistä ihmiskunnan yhteisistä merialueista ja järkevöittää tapaa, joilla muita 70 prosenttia hoidetaan.

Olemme iloisia ja kiitollisia siitä, että Suomi on ratifioinut sopimuksen neljäntenä Euroopan maana ja neljäntenä länsimaana sekä 20. maana maailmassa (tai ainakin jaetulla neljännellä ja 20. sijalla). Euroopassa vain Monaco, Ranska ja Espanja ehtivät ratifioida sopimuksen Suomea aikaisemmin. Sopimuksen ratifiointi eteni ensimmäisten kahden vuoden aikana kovin hitaasti, mutta sen ratifioineiden maiden määrä kasvoi keväällä ja alkukesällä hyppäyksenomaisesti 15:sta 51:een, mikä oli ilmeisesti ainakin osittain – ja mahdollisesti jopa varsin suurelta osin - Suomen aktiivisen toiminnan ansiota. Iso kiitos tästä.

Varsinainen työ kuitenkin alkaa vasta sitten kun sopimus astuu voimaan, eli sen jälkeen kun vähintään 60 maata on ratifioinut sen.

Vetoammekin nyt Teihin ja muuhun Suomen hallitukseen, että Suomi ottaisi jatkossakin aktiivisen roolin valtamerisopimukseen liittyvissä neuvotteluissa.

Ehdotamme, että Suomi ehdottaisi EU:lle ainakin kahdeksan valtamerisopimukseen liittyvän dialogiprosessin järjestämistä:

- EU-Afrikka-valtamerisopimusdialogi
- EU-Aasia-valtamerisopimusdialogi
- EU-Latinalainen Amerikka-valtamerisopimusdialogi
- EU-Kiina-valtamerisopimusdialogi
- EU-Intia-valtamerisopimusdialogi
- EU-Bangladesh-valtamerisopimusdialogi
- EU-Indonesia-valtamerisopimusdialogi
- EU-Vietnam-valtamerisopimusdialogi

Ehdotamme, että Suomi tarjoutuisi ottamaan asiassa aktiivisen roolin ja ison osan koko dialogikokonaisuuden vetovastuusta, että se varaisi tätä varten vuositasolla esimerkiksi 5–10 miljoonan euron suuruisen summan budjettiinsa ja että se palkkaisi hanketta varten 10–20 hengen alan suomalaisista huipuista ja muualta maailmasta palkattavista ihmisistä koostuvan superasiantuntijoiden tiimin. Tietysti olettaen, että aloitteelle saadaan myös EU:n tuki.

Miksi Suomen ja EU:n pitäisi tehdä jotakin tällaista?

Valtamerien järkevämpi kohtelu ja suurten merieläinten kantojen parempi suojelu on uuden tutkimuksen mukaan ratkaisevan tärkeää valtamerien hiilinielujen säilyttämisen ja elvyttämisen kannalta. Uusien tutkimuksien mukaan erilaiset syvällä ruokailevat merieläimet kierrättävät takaisin merien pintakerrokseen enemmän ravinteita kuin kumpuamisalueet ja muut puhtaasti fysikaaliset prosessit. Jos suurten merieläinten kannat jatkavat hupenemistaan, planktonin tuotanto romahtaa ja valtamerien ilmakehästä vuosittain poistaman hiilidioksidin määrä romahtaa sen mukana.

Planktonin tuotannon romahtaminen vähentäisi myös pilvien muodostumista valtamerien ylle. Tutkimuksien mukaan planktonin osana aineenvaihduntaansa tuottamat rikkiyhdisteet (erityisesti DMS) näyttelevät ratkaisevaa roolia valtamerien yllä tapahtuvassa pilvien muodostuksessa ja torjuvat tätä kautta planeettamme ylikuumenemista. Myös suomalainen, maailman kärkeä edustava aerosoli- ja ilmakehätutkimus on alleviivannut rikkiyhdisteiden roolia planeettaa sekä suoraan että pilvien muodostuksen kautta viilentävien hiukkasaerosolien synnyssä.

Myös suurin osa Maapallon biologisesta monimuotoisuudesta on valtamerissä. Pistokokeiden mukaan valtameren pohjalla saattaa elää noin 30 miljoonaa eri lajia. Jos valtamerien kymmenillä miljoonilla merivuorilla sekä vielä lukuisammilla vanhemmilla, jo sedimentteihin hautautuneilla merivuorilla elää endeemisiä lajeja, määrä voi olla vielä selvästi suurempi. Ilman korjausliikkeitä ihmiskunta uhkaa hävittää seuraavien 50–100 vuoden aikana niin ison osan valtamerien lajistosta, että jälkien korjaaminen vie 50–100 miljoonaa vuotta. Ilmaston lämpenemisen ja meriveden happamoitumisen yhteisvaikutus uhkaa tämän vuosisadan aikana hävittää Maapallolta esimerkiksi kaikki "nykyaikaiset" eli aragoniitista kuorensa rakentavat, 55 miljoonan vuoden aikana planeetallemme kehittyneet korallilajit.

Uuden tutkimuksen mukaan Maapalloa viimeisten 250 miljoonan vuoden aikana kohdanneet suuret sukupuuttoaallot eivät ehkä ole olleet mantereilla niin isoja tapahtumia kuin on oletettu. Merenpohjan eliölajien joukossa ne sen sijaan ovat olleet valtavia katastrofeja ja tappaneet sukupuuttoon kerralla jopa yli 90 prosenttia kaikista merenpohjan lajeista. Merenpohjan ekosysteemit näyttävät olevan erityisen haavoittuvaisia, koska suhteellisen pieni lämpeneminen voi katkaista napa-alueilta lähtevän, kelluvan jään ylläpitämän syvän veden muodostumisen ja merivirtojen kierron ja muuttaa pohjavedet hapettomiksi. Tällöin tuhot iskevät kerralla valtavan laajoihin alueisiin.

Mutta miksi juuri ehdotetut kahdeksan dialogia?

90 prosenttia Maapallon väestöstä ja vähintään yhtä suuri osa maailman BKT:stä tulee pian olemaan niin sanotuissa globaalin Etelän maissa. Ne ratkaisevat, miten maailman käy. Suomi ja muut Euroopan maat ovat viime aikoina käpertyneet erittäin vaarallisella tavalla sisäänpäin. Suhteemme muuhun maailmaan ja ymmärryksemme globaalista Etelästä ja sen eri kulttuuripiireistä ovat heikentyneet pelottavalla vauhdilla. Tällä uhkaa olla Suomelle myös vakavia taloudellisia ja turvallisuuspoliittisia seurauksia. Asioita erityisesti globaalin Etelän näkökulmasta tarkastelevat valtamerisopimusdialogit olisivat erinomainen ja rakentava keino elvyttää Suomen (ja samalla myös muiden Euroopan maiden) Etelä-suhteita, ennen kuin ne jäävät yhä enemmän Kiinan ja Venäjän sekä muiden öljyä tuottavien maiden monopoleiksi.

Maanosien väliset dialogit ovat ilmiselvä lähestymistapa. Niistä tärkein olisi varmaankin EU-Afrikka-dialogi sillä Afrikan mailla olisi suurimmat mahdollisuudet hyötyä valtamerisopimuksesta. Nyt ulkomaiset kalastuslaivastot, joiden toiminta on mahdollista vain suurien valtiontukien turvin, pyytävät monet vaeltavat kalakannat ennen kuin ne ehtivät Afrikan maiden vesille saakka. Sitä paitsi Afrikan unionin 55 jäsenmaata ovat viime aikoina pyrkineet yhä

systemaattisemmin toimimaan yhtenä ja yhteisiä kantoja muodostavana ryhmänä ja arvostaisivat näitä pyrkimyksiä tukevia aloitteita.

Kiina ja Intia ovat maina niin suuria, että ne ansaitsevat tulla kohdelluiksi myös maanosina. Bangladesh, Vietnam ja Indonesia puolestaan olivat ensimmäiset todella merkittävät ja väkiluvultaan suuret valtamerisopimuksen ratifioineet maat. Erilliset dialogit niiden kanssa olisivat hyvin ansaittu ja paikallaan oleva kunnianosoitus, todiste siitä, että Eurooppa on huomioinut niiden merkityksellisen panoksen Maapallon huonommin tunnetun puoliskon järkevämmälle kohtelulle ja arvostaa sitä.

Eläinoikeusjärjestöt ovat viime aikoina alkaneet kritisoida kalastusta yhä voimakkaammin yhtenä laajamittaisen eläinrääkkäyksen muotona. Arvostelu on kohdistunut erityisesti suurien troolareiden verkkokalastukseen, jossa kalat puristuvat toisiaan vasten tavalla, joka katkoo niiden eviä ja aiheuttaa niille muita vakavia vammoja, mutta johtaa kuolemaan vasta tuntien tai pahimmassa tapauksissa vuorokausien päästä. Valaat, suuret petokalat ja perinteisemmillä menetelmillä lähellä rannikkoa operoivat pienemmät kalastusalukset tappavat saaliinsa paljon nopeammin ja armeliaammin.

Kalastuksen siirtäminen ihmiskunnan yhteisiltä merialueilta lähemmäs rannikkoa, eri maiden omille vesille, palvelisi siis yhtä aikaa monia tavoitteita. Se parantaisi kalakantojen hoitoa ja kasvattaisi kalansaaliita ja kalastuksen taloudellista kannattavuutta tavalla, joka myös pienentäisi kalastuksen kasvihuonepäästöjä, elvyttäisi merien hiilinieluja, torjuisi luonnon monimuotoisuuden menetystä ja vähentäisi kalastuksen kaloille aiheuttamaa kärsimystä. Lisäksi nykyistä paljon suurempi osa maailman kalansaaliista päätyisi ihmisten ruuaksi.

Kunnioittavasti,